

„DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO– ZAWODOWEJ Kobiet WIEJSKICH W POLSCE”

Moduł II

***Działania służb społecznych
(pomocy społecznej i administracji pracy) na rzecz
aktywizacji zawodowej kobiet wiejskich***

Skład zespołu realizującego badania w ramach Modułu II

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu:

- ✚ **Dr hab. Krzysztof Piątek, prof. UMK** (*Instytut Socjologii*)
– Kierownik modułu
- ✚ **Dr Arkadiusz Karwacki** (*Instytut Socjologii*)
- ✚ **Dr Monika Kwiecińska – Zdrenka** (*Instytut Socjologii*)
- ✚ **Dr Anna Śliwińska – Osiecka** (*Katedra Gospodarowania Zasobami Pracy*)
- ✚ **Mgr Natalia Proń – Nowak** (*Instytut Socjologii*)

Przykładowe dokumenty poddane analizie:

A/ Diagnozy - informacje o problemach i działaniu instytucji:

- 2007. Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2006 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.
- 2007. Informacja o bezrobociu i działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmnie w roku 2006.
- 2007. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2006, PCPR Świecie.
- 2007. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeciu za rok 2006.
- 2007. Informacja o funkcjonowaniu Klubu Integracji Społecznej przy OPS Świecie.

Przykładowe dokumenty poddane analizie c.d.:

B/ Strategie:

- ✚ 2002. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Program strategiczny dla pomocy społecznej, ROPS, Toruń.
- ✚ 2007. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015, Powiat Świecki.
- ✚ 2007. Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Miasta Chełmna w latach 2007 – 2013, Chełmno.

Przykładowe dokumenty poddane analizie c.d.:

C/ Projekty aktywizujące kobiety:

- ✚ 2007. Lista projektów Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia skierowane do kobiet, Toruń.
- ✚ 2007. Projekty aktywizujące dla kobiet korzystających z pomocy społecznej opracowane i koordynowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu w latach 2003 – 2007.
- ✚ 2006. Projekt aktywizacji kobiet korzystających ze świadczeń pomocy społecznej pt. „Nie bójmy się aktywności”, ROPS, Toruń.
- ✚ 2007. Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w PUP dla Miasta Torunia w latach 2004 – 2006, Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia.
- ✚ 2007. Badanie beneficjentek projektu „Zatłoczona droga – wracamy do pracy” w okresie 6 miesięcy po zakończeniu realizacji projektu, Toruń.

DIAGNOZY: sprzeczności i dysproporcje:

- z jednej strony traktowanie kobiet „z przymrużeniem oka”, a z drugiej strony zawyżone oczekiwania względem nich
- między ocenami w odniesieniu do potencjału jakim dysponują kobiety a wyobrażeniami o ewentualnych poświęceniach, jakie kobiety byłyby w stanie wkalkulować na rzecz rozwoju własnej ścieżki zawodowej
- kobiety dominują niemal we wszystkich kategoriach bezrobotnych, a szczególnie jest to widoczne na wsi (ok. 60%), a mimo to rzadziej korzystają z oferowanego wsparcia
- że na poziomie ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym mamy do czynienia z realnymi dysproporcjami na gruncie kreowanych programów wsparcia o charakterze aktywizującym (adresowanych do kobiet) w przestrzeni wiejskiej i miejskiej

STRATEGIE – niepokojące symptomy:

- ✚ **SCHEMATYCZNOŚĆ** brak wskazania na odpowiedzialność konkretnych podmiotów za realne działania, ogólny poziom zapisów o pożądanym kierunkach aktywności
- ✚ **BRAK RÓWNOWAGI** między diagnozą problemów a planem inicjatyw
- ✚ **BRAK SPÓJNOŚCI** między wskazywanymi celami działań a samymi kierunkami inicjatyw
- ✚ **BRAK ZAPISÓW**, które stanowiłyby podstawę i wyznaczały pole do współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze rynku pracy i pomocy społecznej.

PROGRAMY AKTYWIZACJI KOBIET: wybrane wnioski szczegółowe

- ✚ **BRAK OFERTY** (poza programami inspirowanymi przez ROPS w Toruniu), uwzględniającej wsparcie dla kobiet mieszkających na wsi
- ✚ **BRAK ZAINTERESOWANIA** władzy lokalnej realizacją programów na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet wiejskich

PROGRAMY AKTYWIZACJI KOBIET: wybrane wnioski szczegółowe c.d.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ:

- brak informacji o programach realizowanych z inicjatywy ROPS-u w Toruniu
- koncentracja na tzw. „efektywności”, czyli zatrudnieniu po programie
- niedostatek innych ważnych informacji (np.. o beneficjentkach ostatecznych, problemach w trakcie realizacji projektu, sposobach ich niwelowania)

PROGRAMY AKTYWIZACJI KOBIET: wybrane wnioski szczegółowe c.d.

ELEMENTY POZYTYWNE:

- uwzględnianie w programach ROPS dwóch wymiarów celu inicjatyw:
 - 1/ aktywizacja kobiet;
 - 2/ kreowanie instytucjonalnej współpracy;
- samoświadomość realizatorów (pomysłodawców) projektów takich, jak np. „Pomost 2006” oraz „Zatłoczona droga – wracamy do pracy” o konieczności konstrukcji i realizacji programów adresowanych do wąskich grup.

Diagnoza działań podejmowanych przez służby społeczne na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet wiejskich

Podstawowym źródłem przedstawionych poniżej analiz są ogólnopolskie badania sondażowe, które objęły:

✚ **218 powiatowych urzędów pracy (69,4% z 314 urzędów),**

✚ **167 powiatowych centrów pomocy rodzinie (53,2% z 314 centrów),**

✚ **785 gminnych ośrodków pomocy społecznej (49,3% z 1592 ośrodków).**

Diagnoza działań podejmowanych przez służby społeczne na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet wiejskich

Dodatkowo jako źródła wykorzystano, przeprowadzone w województwie kujawsko – pomorskim, badania jakościowe w postaci:

+10 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami:

- PUP-ów (2), - PCPR-u (1),
- MOPS-ów (3), - GOPS-ów (2) - ROPS-u (1)

- 4 grupowych wywiadów zogniskowanych (4), diagnoz, strategii i programów

Adresaci aktywizacji zawodowej ze względu na płeć (w %)

Adresaci działań	PUP	GOPS	PCPR
Kobiety	48	6	26
Mężczyźni	3	4	24
Kobiety i mężczyźni	35	38	20
Brak wskazań płci	14	52	30
Ogółem	100	100	100

Formy działań wspierających stosowanych przez instytucje (w %)

Forma	PUP	GOPS	PCPR
Finansowanie z budżetu państwa	54	49	39
Finansowanie ze środków zewnętrznych	33	7	9
Bierne formy (transfery środków)	8	19	22
Aktywizujące formy wsparcia	87	40	19
Formy wynikające z obowiązków	75	58	48
Formy innowacyjne	12	7	6

**Oceny faz realizacji programu
w opinii przedstawicieli instytucji (w %)**
[kolejno: **najistotniejsza**, **najtrudniejsza**, **stanowiąca decydującą przeszkodę**]

Faza	PUP	GOPS	PCPR
Diagnoza problemów i planowanie działań	28, 12, 1	35, 11, 6	25, 7, 4
Gromadzenie środków finansowych	12, 7, 4	18, 30, 34	11, 15, 30
Bezpośrednie wykonywanie działań	15, 19, 3	17, 20, 20	12, 7, 15
Monitoring	12, 10, 1	11, 13, 9	8, 5, 3
Żadna	12, 30, 61	2, 2, 6	20, 31, 17

Podjęmowanie działań aktywizujących zawodowo kobiety wiejskie (w %)

	PUP	GOPS	PCPR
Dostrzeganie potrzeby	75	92	84
Możliwość podejmowania	41	35	17
Bariery w realizacji	60	34	27

Skuteczność oferowanych przez badane instytucje programów aktywizacji zawodowej kobiet wiejskich

Programy aktywizacji zawodowej:

- opierają się na niedoskonałych diagnozach sytuacji i psychiki (mentalności) kobiet
- nie uwzględniają potrzeb kobiet wiejskich
- nie umożliwiają oceny przydatności działań aktywizujących przez instytucje je realizujące
- nie są w odpowiedni sposób promowane (rozpowszechniane)
- oparte są na zawodnym sposobie rekrutacji
- oraz brak realnego wpływu działań aktywizacyjnych na budowanie podmiotowości badanych

Postulaty w kontekście polityki społecznej:

- 1. Zmiany przepisów prawnych.**
- 2. Wydzielenie specjalistycznych komórek organizacyjnych lub etatów.**
- 3. Szersze wykorzystanie istniejących filii i punktów PUP-ów.**
- 4. Wzrost gratyfikacji finansowej osób pracujących w służbach społecznych.**

Postulaty w kontekście polityki społecznej **c.d.:**

- 5. Skoncentrowanie uwagi na ewaluacji wykonywanych zadań.**
- 6. Rozszerzenie i usprawnienie współpracy między poszczególnymi instytucjami.**
- 7. Dalsze intensywne prace nad ustawą o zasadach prowadzenia polityki społecznej, w celu:**
 - stworzenia spójnego systemu polityki społecznej,**
 - lepszego wykorzystania środków finansowych płynących z UE,**
 - stworzenia specjalistycznych komórek ds. aktywizacji (CAiPS).**

Inne oczekiwania i postulaty:

- ✚ **Usuwanie niedoskonałych zapisów w oficjalnych dokumentach**, np. w opisie PO – KL podkreśla się znaczenie aktywizacji zawodowej na wsi, ale wśród grup dyskryminowanych, wobec których kierowane będą specjalne działania, nie wymienia się kobiet wiejskich.
- ✚ Dużą szansą dla przyspieszenia aktywizacji zawodowej kobiet na wsi jest **rozwój ekonomii społecznej**, która w znacznej mierze opiera się na **organizacjach pozarządowych**.

Inne oczekiwania i postulaty c.d.:

✚ Wielkie nadzieje związane są również z **perspektywą włączenia problematyki równości płci zgodnie z zasadą Gender Mainstreaming do wszystkich obszarów polityki strukturalnej UE**, co oznacza m. in.:

- ☐ wzmocnienie udziału kobiet w rozwoju wsi,
- ☐ lepszy ich dostęp do zatrudnienia i możliwości kształcenia,
- ☐ poprawę statusu kobiet wiejskich.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Dziękujemy za uwagę !

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Działanie 1.6b

